

Wetenschappelijke oplossingen voor maatschappelijke problemen

TERRAenVISION verbindt mensen en netwerken!

Van 27 juni t/m 1 juli 2022 organiseerde Rijkswaterstaat samen met Wageningen Universiteit & Research (WUR) en de Universiteit Utrecht een internationale conferentie over nature based solutions. Zo'n 150 deelnemers uit 18 landen (en nog 70 extra online) wisselden ervaringen uit en discussieerden over hoe het natuurlijk systeem kan bijdragen aan oplossingen voor onze grote transities.

Door: Saskia Keesstra, Margot de Cleen en Co Molenaar

Over de auteurs:

Dr. S.D. Keesstra, Wageningen Environmental Research, senior wetenschapper Bodem, Water en Landgebruik.

Ir. M.P.T.M. de Cleen, Rijkswaterstaat, Senior adviseur bodem en water
Ing. N.J. Molenaar, Rijkswaterstaat, Senior adviseur bodem en water

De 3e editie van de internationale conferentie TERRAenVISION vond dit jaar plaats in Utrecht. De missie van TERRAenVISION is om mensen uit de wetenschap, het beleid, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties, met verschillende disciplines, bijeen te brengen. Dit jaar was het thema 'Nature Based Solutions to facilitate the transitions for living within the planetary boundaries'. Het thema was breed ingestoken met nature based solutions beschouwd vanuit landgebruik, waterbeheer, klimaatverandering en natuuropgaven in zowel de landbouw als het stedelijk gebied. De conferentie bestond uit twee dagen op de campus van de Universiteit Utrecht waar acht interessante keynotes en vijftien parallelle sessies met workshops en mondelinge presentaties waren georganiseerd. Tijdens de excursies werden mooie voorbeelden getoond.

De conferentie was georganiseerd rond vier thema's waar Nature Based Solutions (NBS) vanuit verschillende maatschappelijke opgaven en landgebruik werden belicht. Voor elk thema waren twee keynote sprekers uitgenodigd en waren een aantal workshops en wetenschappelijk sessies met praatjes en posters georganiseerd.

LANDBOUW EN NATUUR(RAMPEN)

Op de eerste dag kwamen twee thema's aan bod: 'NBS in landbouw en natuurgebieden' en 'NBS bij natuurrampen (overstromingen, droogte en natuurbranden). In de eerste sessie zet Anette Schneegans (EU DG AGRI research) op hoofdlijnen de missie en het investeringsprogramma 'A soil deal for Europe' uiteen. Willem Ferwerda (Commonland) schetst vanuit de praktijk zijn aanpak voor landherstel gebaseerd op vier in het Engels geformuleerde returns: return of inspiration, return of social capital, return of natural capital en return of financial capital.

Ferwerda onderstreept het belang van een lange termijnvisie en plan en daarmee een financieringsbehoefte van minimaal twintig jaar. De onderzoeksprogramma's vanuit de EU werken doorgaans met termijnen van vier jaar wat dus veel te kort is om een lange termijnvisie te ondersteunen. Een interessante discussie tussen de twee sprekers en de zaal liet commitment aan beide zijden zien om te werken aan een duurzaam beheerde wereld.

In de sessie 'NBS bij natuurrampen zoals overstromingen, droogte en natuurbranden' schetst Esther Blom (Stichting ARK) maat-

TERRAenVISION brengt mensen uit wetenschap, beleid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties bijeen

regelen die samengaan met natuurontwikkeling. Ze benadrukt de noodzaak van 'rewilding' en toont met aansprekende voorbeelden de veerkracht van natuur en hoe deze bijdraagt aan bescherming, ook in Nederland. Hein Pieper (dijkgraaf Rijn en IJssel) benadrukt vooral de prioriteit van het waterschap om gewapend te zijn tegen overstromingen en de droogteproblematiek en, als het mogelijk is, de combinatie te zoeken met natuurontwikkeling. Samenwerking, verantwoordelijkheid nemen en delen van visies en ideeën tussen de betrokken organisaties is daarbij essentieel.

KLIMAAT EN CIRCULAIR

Op de tweede dag kwamen de thema's 'NBS in de transitie naar een klimaat veerkrachtige en circulaire maatschappij' en 'NBS voor land- en watermanagement in stedelijke en industriële gebieden' aan bod. In de keynote van Lilian van den Aarsen (Staf

Deltacommissaris), in de eerstgenoemde sessie hoorden wij over de ins en outs van het Deltaprogramma en de verbinding van allerlei partijen om de wateropgaven (mitigatie en adaptatie en zoetwatervoorziening) te realiseren. Ook zij benadrukt het belang van een lange termijnvisie en het sturen op korte termijn acties die daarop voorsorteren. Nicola de Virgilio (EU DG Agri klimaat) presenteert op hoofdlijnen de ambities en instrumenten om de klimaatopgaven te realiseren. In 2030 moeten broeikasgasemissies vanuit landgebruik 55% zijn gereduceerd (LULUCF verordening). 'Carbon farming' (koolstofboeren), maatregelen die koolstof vastleggen in de bodem, kan hieraan bijdragen. Een financiële vergoeding hiervoor zou landgebruikers in den brede hiertoe moeten stimuleren. Eind dit jaar komt er een voorstel voor een certificeringsprotocol voor 'carbon farming'. De discussie tussen de twee sprekers en de zaal liet zien dat voor de uitvoering van deze opgaven kennis en vooral ook kennisoverdracht nodig is.

STEDELIJK GEBIED

Marco Roos (Naturalis, Leiden) leidt 'NBS voor land- en watermanagement in stedelijke en industriële gebieden' in. Hij schetst de enorme potentie van biodiversiteit in de stad en op industrieterreinen. Zo illustreert hij onder andere de rol van groen in de stad, de enorme stedelijke biodiversiteit en de afhankelijkheid daarbij van een goed functionerend bodem- en watersysteem. De invloed van biodiversiteit op de leefbaarheid en beleving van mensen is groot. Thomas Hartmann (TU Dortmund) schetst dit

Een lange termijnvisie en lange termijn betrokkenheid is nodig voor daadwerkelijk duurzaam land- en waterbeheer

op een aansprekende manier aan de hand van de toenemende kans op overstromingen. Om meer ruimte voor het watersysteem te creëren is meer land nodig. Vooral in steden is de ruimte beperkt. Er is dan ook ruimte en land van private partijen nodig voor onze waterveiligheid. Daarmee toont hij dat klimaatadaptieve maatregelen niet alleen een zorg vanuit de overheid zijn, maar dat ook private partijen en burgers hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Inzet vanuit privaat eigendom levert extra ruimte en nieuwe mogelijkheden op.

Naast de keynote sprekers met discussies waren er ook workshops en wetenschappelijke sessies met mondelinge en posterpresentaties. Zo waren er sessies over natuurbranden, over communicatie van wetenschap naar de maatschappij, circulariteit en 'carbon farming', de effectiviteit van NBS en de ontwikkelingen op het gebied van het meten en monitoren van NBS, NBS in stedelijk gebied, en gericht op voedselsystemen en klimaatadaptatie.

AANSPREKENDE VOORBEELDEN IN HET VELD

Op de avond voor aanvang van het congres hebben we enkele NBS in de binnenstad van Utrecht bezocht. Groene dakjes op bushokjes, visbellen en een bezoek aan het Griftpark, waar Tim Grotenhuis vertelde over de oplossingen die zijn gevonden om

FIGUUR 1: HET CONGRES GAAT OVER GROTE EN KLEINE SCHALEN, NATURE-BASED SOLUTIONS VOOR GEZONDE BODEMS EN (BIO)DIVERSE LANDSCHAPPEN; VOOR LANDBOUW, RAMPREVENTIE (OVERSTROMINGEN, NATUURBRANDEN EN DROOGTE) IN RU-RAAL EN STEDELIJK GEBIED.

met de verontreinigingen in bodem en grondwater om te gaan: de verontreiniging wordt met een onderdruk op zijn plaats gehouden en grondwater wordt op afstand gereinigd. Onderzocht wordt of bacteriën zijn in te zetten om de verontreinigingen op te ruimen in het grondwater. Het park heeft een belangrijke functie in de stad voor recreatie en natuur. Na de twee binnendagen is

Natuurlijke oplossingen zijn de toekomst

een selecte groep mee geweest op twee veldexcursies. Aan de hand van aansprekende voorbeelden zien we hoe de inzet van NBS en land voor onze maatschappelijke opgaven werkt. Op Landgoed Grootstal bij Nijmegen is meervoudig landgebruik het adagium en werken klimaatboeren volgens een regeneratief systeem. Bij het Ruimte voor de Rivierproject de Waalsprong bij Lent en in de Ooijpolder zien we hoe klimaatadaptatie en landbouw kunnen samengaan met het versterken van biodiversiteit en toerisme als partijen lange termijn afspraken maken. In de wijk Leidse Rijn in Utrecht zien we (Nature-Based) klimaatadaptieve maatregelen ingepast in de wijk, die tegelijkertijd bijdragen aan woongenot en groen. Daarnaast hebben we de bodemdalingsproblematiek en de mogelijke (Nature-Based) oplossingen daarvoor gezien in de omgeving van Gouda en het landelijk gebied bij Waverveen.

MEERWAARDE KRUISBESTUIVING

De missie van de TERRAenVISION congresserie is in deze editie zeker bereikt. Wetenschappers, beleidsmakers als ook mensen uit het bedrijfsleven zijn samengekomen om na te denken over hoe we nature based solutions (NBS) kunnen bedenken en implementeren, zowel in de stad als in het landelijk gebied. Deze interactie heeft laten zien dat deze kruisbestuiving een grote meerwaarde heeft om gezamenlijk nieuwe paden te zoeken naar een duurzame(re) wereld.

Meer informatie over de conferentie (keynotes, book of abstracts etc.) is te zien op de website: www.terraenvision.eu of stuur een email naar een van de auteurs. Een volgende editie is in de pijplijn, dus als u op de hoogte wilt worden gehouden dan horen wij dat graag.